

v tomto směru potřebná přesná zjištění, nezbylo, než vyhověti dovola-
címu rekursu, zrušiti usnesení obou nižších soudů a dále opatřiti, jak
se stalo.

Čís. 10379.

**Na ploše pro rodinnou hrobku na obecním hřbitově nelze nabytí
soukromého práva vlastnického, aniž soukromého práva užívacího nebo
požívacího, nýbrž jen užívacího práva k účelům a v mezích hřbitov-
ního řádu. Ochrany tohoto práva nelze se domáhati pořadem práva.**

(Rozh. ze dne 10. prosince 1930, R I 874/30.)

Žalobkyně domáhala se na žalovaném, by byl uznán povinným ve
čtrnácti dnech pod následky exekuce odstraniti zeď zřízenou na jejím
pozemku, a to tak, by jí náležející hrobní pozemek byl prost stavby
žalovaného. Žalobní nárok byl odůvodněn tím, že žalobkyně nabyla od
obce na hřbitově pozemek ke zřízení rodinné hrobky, že žalovaný zřídil
nad svou sousední hrobkou mausoleum a při tom zastavěl z pozemku
žalující straně odprodaného pruh v šíři 15 cm. K námitce nepřípustnosti
pořadu práva soud první stolice žalobu odmítl. Rekursní
soud zrušil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu, by vyčkaje
pravomoci dále ve věci jednal. Důvody: Jest beze sporu, že žalu-
jící strana nabyla od obce M. pozemek na hřbitově ke zřízení hrobky.
Hřbitov, pokud jako takový trvá, jest sice podle kanonického práva ja-
kožto res sacra extra commercium a tedy podle §§ 356 a 311 obč. zák.
ani v celku ani z části nemůže býti předmětem právního obchodu a ne-
může k němu býti nabyto práva vlastnického a hřbitovní správa jest jen
oprávněna jednotlivé části hřbitova za poplatek přenechati. Takovýmto
právním jednáním však nabývá strana jen práva, vykázaného jí dílu
jako hrobu používati, nikdy však vlastnictví pozemku samého ani po-
dle §§ 418 a 419 obč. zák. v případě postavení nějaké stavby (hrobky,
pomníku, kaple neb pod.) na vykázaném místě. Tento právní stav však
nevylučuje, by ten, kdo má na hřbitově za poplatek vykázaný určitý dí-
lec pozemku ke zřízení hrobu neb hrobky, nepožíval zákonné ochrany
proti každému, kdo by ho v užívání tohoto vykázaného dílce jakýmko-
liv způsobem porušil, jakž tomu v souzeném případě, kde žalobce tvrdí,
že mu žalovaný při stavbě mausolea část jeho dílce zastavěl. Toto ža-
lobcovo právo užívací jest proti žalovanému právem zcela soukromým
a tudíž ochrany tohoto práva může se žalobce proti žalovanému domá-
hati jen pořadem práva soukromého, takže není správným názor prvního
soudu, že ve věci té má zakročiti správa hřbitovní, neboť tato nebyla
ve svém právu nijak porušena.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Aby bylo lze posouditi, zda jest pro tento spor pořad práva při-
pustný, jest zkoumati, zda jde o »občanskou věc právní« podle § 1

J. n., tedy jaké právní povahy jest nárok, jehož soudní ochrany se žalobkyně domáhá. Jest proto zkoumati, z jakého právního poměru žalobkyně žalobní nárok vyvozuje. Jde-li o poměry a vzájemné vztahy právních podmětů sobě naroveň postavených, jest uznati žalobní nárok za soukromoprávní; jde-li však o právní poměr jednotlivce jakožto příslušníka veřejnoprávního svazu, tedy o vztah právního podmětu k nadřízenému svazu, jest nárok vyvozovaný z takového poměru povahy veřejnoprávní. Jde o obecní hřbitov. Sporný pruh, který prý byl při stavbě mausolea zastavěn, jest částí hřbitovního pozemku. Nelze souhlasiti s rekursním soudem, že hřbitov — pokud jako takový trvá — jest jako res sacra vyloučen z právního obchodu, neboť i hřbitovy jsou buď ve vlastnictví církevních ústavů nebo majetkem světských obcí (lhostejno, zda jako obecní jmění, či jako obecní statek, což nebylo zjišťováno). Pokud jde o obecní hřbitov, byl zřízen obcí jako veřejnoprávním svazem v oboru její veřejnoprávní působnosti, v oboru výkonu zdravotní policie. Užívání obecních hřbitovů a jejich jednotlivých částí jest upraveno veřejnoprávními předpisy. Podle § 28 čís. 5 čes. ob. zřízení ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 zem. zák. náležel do samostatné působnosti obce i výkon zdravotní policie. Podle § 3 písm. d) zákona o organizaci veřejné zdravotní služby ze dne 30. dubna 1870, čís. 68 ř. zák. náleželo obcím zřízení, udržování a dohled nad umrlčími komorami a nad pohřebišti. Zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 332 Sb. z. a n. (doplňný zákonem ze dne 13. července 1922, čís. 236 Sb. z. a n. a provedený vládním nařízením ze dne 11. ledna 1923, čís. 24 Sb. z. a n.) ustanovil, že o výkonu zdravotní policie pečuje stát (§ 1), že zdravotní policie zahrnuje vše, co podle dosud platných ustanovení náleželo v oboru tom do samostatné a do přenesené působnosti obce (§ 3), že sem náleží také provádění zdravotně-policejních ustanovení pohřebních a policie hřbitovní (§ 4 čís. 11), že obce jsou povinny, by spolupůsobily při výkonu tohoto zákona a že věcné potřeby a nutná zařízení opatří obec (§ 14). Jsou to veskrze předpisy veřejnoprávní. Bližší ustanovení o používání hřbitovů a jich zařízení obsahují hřbitovní řády, jakž tomu bylo i v souzeném případě, kde byl též předložen hřbitovní řád ze dne 15. ledna 1909, schválený politickým okresním úřadem dne 13. června 1909 čís. 2389. Právní jednání, které žalující strana uzavřela s obcí o užívání hřbitovního místa pro rodinnou hrobku, nebylo soukromoprávní smlouvou mezi dvěma sobě naroveň postavenými právními podměty, nýbrž právním jednáním mezi jednotlivcem a mezi obcí, jímž tato ve výkonu péče o obecní hřbitov, tedy mocí svého veřejného práva, propůjčila žalobkyni oprávnění užívatí části hřbitova, ať již na čas, nebo na celou dobu trvání hřbitova, ať bezplatně, ať — jakž se obvykle děje — za úplatu. Žalobkyně nenabyla soukromého práva vlastnického na pozemkové ploše pro rodinnou hrobku, ani soukromého práva užívacího nebo požívacího na této ploše, nýbrž jen užívacího práva k účelům a v mezích hřbitovním řádem vytyčených. Nepřesně tedy uvádí žalobkyně, že nabyla pozemku ke zřízení rodinné hrobky, a mylně tvrdí, že jí pozemek byl odprodán. Tento nárok na používání veřejného ústavu není nárokem soukromoprávním, jehož ochrany by se bylo lze domáhati u řádných soudů, buďsi žalobami vlastnickými podle obdoby

§§ 366 a 523 obč. zák. (rei vindicatio a actio negatoria) nebo žalobou ze služebnosti podle obdoby § 523 obč. zák. (actio confesoria). Zevnější roucho žaloby tu nerozhoduje, nýbrž jen vnitřní podstata nároku, který jest uplatněn. Také žalovaný tvrdí, že mausoleum bylo postaveno přesně na místě jemu hrobníkem vykázaném a že stavba byla povolena obcí jako stavebním úřadem. Soudy nejsou oprávněny zasahovati do těchto veřejnoprávních poměrů. Nelze přisvědčiti názoru rekursního soudu, že užívací právo žalobkyně jest proti žalovanému právem zcela soukromým, neboť právní povaha oprávnění žalobkyně se nemění podle toho, zda je uplatňuje proti soukromoprávnímu či proti veřejnoprávnímu podmětu.

Čís. 10380.

Není šikánou (§ 1295, druhý odstavec, obč. zák.), domáhá-li se vlastník pozemku zápůřčí žalobou podle § 523 obč. zák., by byly odstraněny dráty elektrického vedení, natažené v jeho vzduchovém prostoru ve výši, v níž jest výkon vlastnického práva k pozemku povšechně možným (7 m), bez jeho svolení osvětlovacím družstvem, jehož podnik nebyl prohlášen za všeužitečný podle § 4 zákona ze dne 22. července 1919, čís. 438 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1930, Rv I 73/30.)

O b a n i ž š í s o u d y zamítly žalobu majitele pozemku proti osvětlovacímu družstvu, by bylo uznáno právem, že žalovaná strana jest povinna uznati, že jí nepřísluší právo vésti a udržovati vedení elektrického proudu vzduchovým prostorem nad žalobcovým pozemkem a odstraniti dráty elektrického vedení, které vedla vzduchovým prostorem nad žalobcovým pozemkem.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Prvý soud zamítl žalobu z důvodu, že si žalovaná strana neosobovala právo k žalobcovu pozemku. Důvod ten byl pochybený a nemohl postačiti k zamítnutí žaloby, neboť jde o žalobu zápůřčí podle § 523 obč. zák., již jest vlastnictví chráněno proti neoprávněným zásahům třetích osob a jež přísluší proti každému rušiteli, při čemž se nevyhledává, by si žalovaný osoboval nějaké právo. (Viz rozh. čís. 5546 sb. n. s.) Odvolací soud zmínil se jen mimochodem o tom, že žalovaná strana v prvé stolici prohlásila, že si nechce vedením drátů osobovati nějaké právo, a potvrdil rozsudek prvního soudu z jiného důvodu, vycházející z právního názoru, že žalobní žádost jest jen šikanosním výkonem práva. Nejvyšší soud nesouhlasí s tímto názorem odvolacího soudu. Jak bylo podrobněji vyloženo v rozhodnutí čís. 8233 sb. n. s., došla v novém doslovu druhého odstavce § 1295 obč. zák. výrazu všeobecná zásada, že nelze poskytnouti ochranu žalobě právnický sice